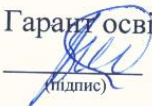

Міністерство освіти і науки України
Національний аерокосмічний університет ім. М. Є. Жуковського
«Харківський авіаційний інститут»

Кафедра «Публічного управління та підприємництва» (№ 601)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Гарант освітньої програми
 В.О. Шведун
(підпис) (ініціали та прізвище)

« 28 » 08 2021 р.

СИЛАБУС ВИБІРКОВОЇ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Муніципальне управління
(назва навчальної дисципліни)

Галузь знань: 28 Публічне управління та адміністрування
(шифр і найменування галузі знань)

Спеціальність: 281 Публічне управління та адміністрування
(код та найменування спеціальності)

Освітня програма: Публічне управління та адміністрування
(найменування освітньої програми)

Форма навчання: денна

Рівень вищої освіти: перший (бакалаврський)

Силабус введено в дію з 01.09.2021 року

Харків – 2021 р.

Розробник: Шведун В.О., д.н. з держ. упр., проф.
(прізвище та ініціали, посада, науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

Силабус навчальної дисципліни розглянуто на засіданні кафедри Публічного управління та підприємництва (№ 601)

Протокол № 1 від « 28 » серпня 2021 р.

Завідувач кафедри д. н. з держ. упр., професор
(науковий ступінь та вчене звання)

(підпис)

В.Г. Ковальчук
(ініціали та прізвище)

Погоджено з представником здобувачів освіти:

Представник студентського
самоврядування від
факультету № 9

(підпис)

Д.В. Коваленко
(ініціали та прізвище)

1. Загальна інформація про викладача

Шведун Вікторія Олександрівна, д.н. з держ. упр., професор. З 2021 року викладає в університеті наступні дисципліни:

- Комунікації в державних інституціях;
- Контроль в державних інституціях;
- Політика європейської інтеграції;
- Історія економіки та економічної думки. Історія публічного управління;
- Муніципальне управління.

Напрями наукових досліджень: державне управління у сфері забезпечення національної безпеки, державне регулювання рекламної діяльності, державне регулювання туристичної сфери, міжнародне публічне управління та євроінтеграція.

2. Опис навчальної дисципліни

Семестр, в якому викладається дисципліна – 4 семестр.

Обсяг дисципліни:

4 кредити ЄКТС (120 годин), у тому числі аудиторних – 56 годин, самостійної роботи здобувачів – 64 години.

Форми здобуття освіти

Денна, дистанційна.

Дисципліна – вибіркова.

Види навчальної діяльності – лекції, практичні заняття, самостійна робота здобувача.

Види контролю – поточний, модульний та підсумковий (семестровий) контроль (залік).

Мова викладання – українська.

Необхідні обов'язкові попередні дисципліни (пререквізити) – публічна служба та місцеве самоврядування, вступ до фаху.

Необхідні обов'язкові супутні дисципліни (кореквізити) – державні послуги, методи прийняття управлінських рішень.

3. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета

Метою викладання навчальної «Муніципальне управління» є формування у студентів сучасного управлінського мислення та системи спеціальних знань у сфері ефективного управління адміністративно-територіальними утвореннями в умовах розвитку місцевого самоврядування, поширення глобалізаційних та інтеграційних процесів.

Завдання

Основними завданнями вивчення дисципліни «Муніципальне управління»: парадигма освіти широких верств населення, професійного навчання державних службовців, голів ОСББ. Перш за все це є розгляд муніципальних утворень, соціально-економічного комплексу населеного пункту, утворення об'єднаних територіальних громад, управління ресурсами територіальних громад.

Після опанування дисципліни здобувач набуде наступні **компетентності**:

- здатність бути критичним і самокритичним;
- здатність до адаптації та дії в новій ситуації;
- здатність працювати в команді;
- здатність планувати та управляти часом;
- вміння виявляти, ставити та вирішувати проблеми;
- навички міжособистісної взаємодії;
- здатність спілкуватися з представниками інших професійних груп різного рівня (з експертами з інших галузей знань/видів діяльності);
- здатність до соціальної взаємодії, до співробітництва й розв'язання конфліктів;
- здатність забезпечувати належний рівень вироблення та використання управлінських продуктів, послуг чи процесів;
- здатність використовувати в процесі підготовки і впровадження управлінських рішень сучасні ІКТ;
- здатність здійснювати інформаційно-аналітичне забезпечення управлінських процесів із використанням сучасних інформаційних ресурсів та технологій;
- здатність розробляти тактичні та оперативні плани управлінської діяльності;
- здатність у складі робочої групи проводити прикладні дослідження в сфері публічного управління та адміністрування.

Очікується, що після опанування дисципліни здобувач будуть досягнуті наступні **результати навчання**:

- розуміти та використовувати технології вироблення, прийняття та

реалізації управлінських рішень.

4. Зміст навчальної дисципліни

Модуль 1.

Змістовний модуль 1. Теоретичні основи муніципального управління

Тема 1. Історичні і теоретичні джерела становлення і розвитку місцевого самоврядування в Україні

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Тема практичного заняття: місцеве самоврядування в Українських землях в складі Російської імперії.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: формування системи місцевого самоврядування в незалежній Україні.*
- *Анотація:*

Місцеве самоврядування за часів Київської Русі. Місцеве самоврядування в Українських землях в складі Великого князівства Литовського і Польського Королівства. Місцеве самоврядування в Українських землях в складі Російської імперії. Місцеве самоврядування в Україні після Жовтневої революції. Формування системи місцевого самоврядування в незалежній Україні.

Тема 2. Господарство та економічна думка суспільств ранніх цивілізацій

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Тема практичного заняття система органів муніципального управління і факультативні муніципальні утворення.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: функції і компетенція органів самоорганізації населення.*

- *Анотація:*

Поняття територіальна громада та її роль. Види територіальних громад. Правовий статус територіальних громад. Функції і повноваження територіальних громад. Система органів муніципального управління і факультативні муніципальні утворення. Органи самоорганізації населення і порядок їх утворення. Функції і компетенція органів самоорганізації населення. Фінансово-економічні основи діяльності органів самоорганізації населення. Правовий статус, функції і компетенція муніципальних асоціацій. Порядок утворення і легалізація муніципальних асоціацій.

Тема 3. Соціально-економічний комплекс населеного пункту, його склад і структура

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Тема практичного заняття: ресурсний підкомплекс населеного пункту.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: зовнішньоекономічний підкомплекс населеного пункту.*
- *Анотація:*

Соціально-економічний комплекс населеного пункту. Соціальна інфраструктура населеного пункту. Ресурсний підкомплекс населеного пункту. Господарський підкомплекс населеного пункту. Зовнішньоекономічний підкомплекс населеного пункту.

Тема 4. Управління виробничою структурою на території муніципального утворення. Муніципальне ціноутворення і муніципальна конкуренція

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Тема практичного заняття: компетенція місцевих органів влади в сфері регулювання підприємництва.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: особливості діяльності підприємств комунальної власності.*
- *Анотація:*

Роль підприємницького сектора в життєдіяльності муніципалітету. Організаційні форми регулювання підприємництва на муніципальному рівні (світовий досвід). Компетенція місцевих органів влади в сфері регулювання підприємництва. Особливості діяльності підприємств комунальної власності. Муніципальні платежі. Муніципальні підприємства в муніципальній конкуренції.

Модульний контроль 1

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*
- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*
- *Підготовка до модульного контролю*

Модуль 2.

Змістовний модуль 2. Практичні засади муніципального управління

Тема 5. Поняття ресурсного потенціалу територіальної громади

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Тема практичного заняття: оцінка виробничого потенціалу.*
- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*
- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*
- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: рівень розвитку підприємництва.*
- *Анотація:*

Оцінка природного потенціалу адміністративно-територіальної одиниці. Оцінка соціально-економічного потенціалу. Оцінка виробничого потенціалу. Оцінка туристично-рекреаційного потенціалу. Муніципальні землі. Оцінка інвестиційної привабливості адміністративно-територіальної одиниці. Рівень розвитку підприємництва. Зовнішньоекономічна діяльність органів місцевого самоврядування.

Тема 6. Управління фінансовими та земельними ресурсами

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*
- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*
- *Тема практичного заняття: система управління землями адміністративно-територіальних утворень.*

- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: повноваження органів місцевого самоврядування в управлінні земельними ресурсами територіальної громади.*

- *Анотація:*

Основні принципи формування бюджетної системи. Формування інструменту бюджетного регулювання в залежності від типу бюджету. Програмно-цільовий бюджет. Земля, як ресурс та особливий об'єкт власності. Територіальна громада - власник земельних ділянок у складі інших об'єктів комунальної власності. Система управління землями адміністративно-територіальних утворень. Повноваження органів місцевого самоврядування в управлінні земельними ресурсами територіальної громади.

Тема 7. Управління рухомим та нерухомим майном територіальної громади

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*

- *Тема практичного заняття: оцінка майна та майнових прав.*

- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання самостійних завдань на тему: регулювання майнових відносин щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності.*

- *Анотація:*

Рухоме та нерухоме майно територіальної громади як об'єкт власності. Система управління майном адміністративно-територіальних утворень. Повноваження органів місцевого самоврядування в управлінні рухомим та нерухомим майном територіальної громади. Оцінка майна та майнових прав. Регулювання майнових відносин щодо володіння, користування та розпорядження об'єктами права комунальної власності.

Тема 8. Реалізація прав володіння, розпорядження та користування об'єктами права власності територіальної громади

- *Форма занять: лекція, практичне заняття, самостійна робота.*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 7 годин.*

- *Тема практичного заняття: розмежування земель державної і комунальної власності.*

- *Обов'язкові предмети та засоби: роздатковий матеріал, електронно-обчислювальне обладнання, обладнання для візуального супроводження засвоєння матеріалу лекції та практичного заняття.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів: 8 годин.*

- *Теми, види робіт, що належать до самостійної роботи здобувачів: виконання індивідуальних завдань на тему: формування доходів місцевих бюджетів від операцій з землею.*

- *Анотація:*

Набуття територіальними громадами земель у власність. Земельно-кадастрова інвентаризація території адміністративно-територіального утворення. Розмежування земель державної і комунальної власності. Плата за землю. Об'єкти та суб'єкти плати за землю. Формування доходів місцевих бюджетів від операцій з землею.

Модульний контроль 2

- *Форма занять: написання модульної роботи в аудиторії (за рішенням лектора допускається проведення у дистанційній формі).*

- *Обсяг аудиторного навантаження: 2 години*

- *Обов'язкові предмети та засоби (обладнання, устаткування, матеріали, інструменти): відсутні.*

- *Обсяг самостійної роботи здобувачів – за необхідністю.*

- *Підготовка до модульного контролю.*

5. Індивідуальні завдання

Не передбачені навчальним планом.

6. Методи навчання

При викладанні навчальної дисципліни застосовуються такі методи навчання, як:

1. Репродуктивний.
2. Проблемного навчання.
3. Евристичний (частково-пошуковий).
4. Дослідницький.

Активізація навчально-пізнавальної діяльності студентів здійснюється через застосування таких форм навчання, як:

- проблемні лекції, лекції теоретичного моделювання;
- семінари-дискусії, семінари-практикуми, семінари - розгорнуті бесіди;
- презентації навчальних матеріалів, виконаних творчих завдань;
- моделюючі вправи, розв'язування творчих завдань;
- роботу в Інтернеті, бібліотеці;
- складання схем, таблиць, графіків тощо;
- консультації (настановні, контрольні, проблемні).

Проблемні лекції спрямовані на розвиток логічного мислення студентів. Коло питань теми лекції обмежується двома-трьома ключовими моментами, увага студентів концентрується на матеріалі, що не знайшов відображення в підручниках, використовується передовий досвід. Під час лекцій використовується друкований опорний конспект у якому виділені головні висновки з питань, що розглядаються. При викладанні лекційного матеріалу студентам пропонуються питання для самостійного розмірковування. При цьому лектор задає запитання, які спонукають студента шукати розв'язання проблемної ситуації. Така система примушує студентів сконцентруватися і почати активно мислити в пошуках правильної відповіді.

Семінари-дискусії передбачають обмін думками та поглядами учасників з приводу даної теми (питання), а також розвивають мислення, допомагають формувати погляди і переконання, виробляють вміння формулювати думки й висловлювати їх, вчать оцінювати пропозиції інших людей, критично підходити до власних поглядів.

Кейс-метод – метод аналізу конкретних ситуацій, який дає змогу наблизити процес навчання до реальної практичної діяльності спеціалістів і передбачає розгляд проблемних ситуацій у процесі вивчення навчального матеріалу

Презентації – виступи перед аудиторією, що використовуються для представлення певних результатів роботи з виконання індивідуальних завдань.

Рольові ігри (елементи) – форма активізації студентів, за якої вони задіяні в процесі інсценізації певної ситуації у ролі безпосередніх учасників подій.

7. Методи контролю

Поточний контроль (теоретичне опитування й розв'язання практичних завдань), модульний контроль (тестування за розділами курсу) та підсумковий (семестровий) контроль (іспит).

8. Критерії оцінювання та розподіл балів, які отримують здобувачі

Складові навчальної роботи	Бали за одне заняття (завдання)	Кількість занять (завдань)	Сумарна кількість балів
Змістовний модуль 1			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0... 8
Виконання і захист практичних робіт	0... 4	8	0... 32
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Змістовний модуль 2			
Активність під час аудиторної роботи	0...1	8	0... 8
Виконання і захист практичних робіт	0... 4	8	0... 32
Модульний контроль	0...10	1	0...10
Усього за семестр			0...100

Прийнята шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка для екзамену, курсового проекту (роботи), практики
90-100	відмінно
75-89	добре
60-74	задовільно
01-59	незадовільно з можливістю повторного складання

Під час складання семестрового іспиту здобувач має можливість отримати максимум 100 балів. Білет для іспиту складається з двох теоретичних питань, максимальна кількість балів за кожне питання 50 балів, що складає в сумі 100 балів.

Критерії оцінювання роботи здобувача протягом семестру

Задовільно (60-74) – мати мінімум знань і умінь для забезпечення програмних результатів навчання. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Добре (75-89) – знати основні теми дисципліни. Достатньо знати групи основних ознак адміністративного процесу в органах публічного управління в площині внутрішньої (закритої ззовні) діяльності органів публічної влади; вміти проводити аналіз нормативно-правового забезпечення управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

Відмінно (90-100) – мати знання, що дозволять самостійно, вільно та обґрунтовано відповідати на будь які питання щодо сучасних механізмів управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах в Україні, вміти виміряти продуктивність, результативність та ефективність публічного адміністрування виконувати діагностику розвитку регіональних економічних систем в процесі прийняття державно-управлінських рішень, мати уявлення про шляхи вдосконалення механізму управління адміністративними процесами в регіональних економічних системах в Україні. Відпрацювати та захистити всі практичні роботи.

9. Політика навчального курсу

Відпрацювання пропущених занять відбувається відповідно до розкладу консультацій, за попереднім погодженням з викладачем. Питання, що стосуються академічної доброчесності, розглядає викладач або за процедурою, визначеною у Положенні про академічну доброчесність.

10. Методичне забезпечення та інформаційні ресурси

Підручники, навчальні посібники, навчально-методичні посібники, конспекти лекцій, методичні рекомендації з проведення лабораторних робіт тощо, які видані в Університеті знаходяться за посиланням:

• http://library.khai.edu/catalog?clear_all_params=0&mode=KNMZ&lang=ukr&caller_mode=SearchDocForm&ext=no&theme_path=0&themes_basket=&ttp_the_mes_basket=&disciplinesearch=no&top_list=1&fullsearch_fld=&author_fld=%D0%A0%D0%BE%D0%BC%D0%B0%D0%BD%D0%BE%D0%B2&docname_fld=&docname_cond=beginwith&theme_context=%D0%A0%D1%96%D0%B7%D0%B0%D0%BD%D0%BD%D1%8F+%D0%BC%D0%B5%D1%82%D0%B0%D0%BB%D1%96%D0%B2&theme_cond=all_theme&theme_id=0&is_ttp=0&combiningAND=0&step=20&tpage=1

- Сторінка дисципліни знаходиться за посиланням:
<https://mentor.khai.edu/course/>

11. Рекомендована література

Базова

1. Бойко-Бойчук О. Стратегія розвитку міст України: [навч. посіб.] К. : Університетське видавництво «Пульсари», 2002, 152 с.

2. Вакуленко В. М., Ігнатенко О. М., Лебединська О. Ю. Державне регулювання розвитку соціальної інфраструктури населених пунктів України: [навч. посіб.] К. : Вид-во УАДУ, 2002, 112 с.

3. Вакуленко М. В., Орлатий М. К., Іванова Т. В., Жовнірчик Я. Ф. Загальні засади місцевого самоврядування в Україні: [підручник]. К. : НАДУ, 2010, 400 с.

4. Іванова Т. В. Засади розвитку місцевого самоврядування України в умовах можливих ризиків: теорія та практика: [монографія]. К. : АМУ, ВПЦ, 2010, 186 с.

5. Іванова Т. В. Невелєв О. М., Проблеми підвищення ефективності місцевого самоврядування: [навчальний посібник] . К. : АМУ, ВПЦ, 2010, 112 с.

6. Кравченко В. В., Пітцик М. В., Салій І. М. Основи муніципального менеджменту: [навч. посіб.] / . К. : Атіка – Н., 2003, 304 с.

7. Вакуленко М. В., Орлатий М. К., Васильєва О. І., Удовиченко В. П., Піддубна Л. П. Основи регіонального управління в Україні: [підручник]. К. : НАДУ «Фенікс», 2012, 576с.

8. Салій І. М. Українські міста: питання власності і муніципального управління: [навч. посіб.] . К.: УВПК ЕксОб, 2001, 416 с.

9. Удовиченко В.П. Організаційно-економічний механізм соціального розвитку міста в умовах формування ринкових відносин. К. : Укпатомвидав, 2000, 78 с.

Допоміжна

1. Європейська Хартія про місцеве самоврядування. Відомості Верховної Ради України, 1997, № 38, ст.249.
2. Земельне право України: [підручник] /за ред. М.В.Шульги. К. : Юрінком інтер, 2004, 368 с.
3. Конституція України від 28.06.1996. Відомості Верховної Ради України. 1996, №30, ст. 141.
4. Дехтеренко Ю., Лихогруд М., Манцевич Ю., Палеха Ю.. Методичні основи грошової оцінки земель в Україні: [уаукове видання] / К. : Профі, 2002, 256 с.
5. Ступень М. Г., Добрянський І. М., Микула О. Я. Містобудівний кадастр: [навч. посіб.]. Львів: ЛДАУ, 2003, 234 с.
6. Погорілко В. Ф., Фрицький О. Ф., Баймуратов М. О. та ін.; За ред. Погорілко В. Ф., Фрицького О. Ф. Муніципальне право України: Підручник. К. : Юрінком Інтер, 2001, 352 с., стор. 85-294.
7. Павлов О. І. Сільські території України: історична трансформація парадигми управління: [монографія]. Одеса: Астропринт, 2006, 360 с. 14
8. Поживанов М. О. Українські вектори місцевого самоврядування: [монографія]. К. : Альтепре, 2004, 368 с.
9. Розміщення продуктивних сил України: підручник/ за ред. Проф.. Є. П. Качана. К. : ВД „Юридична книга”, 2001, 552 с.: іл.
10. Самойленко Л. Я. Етапи реформи адміністративно-територіального устрою та місцевого самоврядування в Україні. Науковий вісник Академії муніципального управління / за заг. ред. В.К. Присяжнюка, В.Д. Бакуменка. К. : Видавничополіграфічний центр Академії муніципального управління, 2009., с. 404-415. (Серія “Управління”: вип. 4 (10): Регіональне та місцевого самоврядування).
11. Стеченко Д. М. Управління регіональним розвитком: Навч. Посіб. К. : Вища шк., 2000, 223 с.:іл.; стор.143-157.
12. Територіальна організація влади в Україні: статус і повноваження місцевих органів виконавчої влади та органів місцевого самоврядування / за заг. ред. А.П. Зайця. К. : Видавничий Дім „Ін Юре”, 2002, 928 с.

12. Інформаційні ресурси

Сайт кафедри **k601@khai.edu**

www.president.gov.ua – сайт Президента України
www.rada.gov.ua – сайт Верховної Ради України
www.kmu.gov.ua – сайт Кабінету Міністрів України
www.me.gov.ua – сайт Міністерства економіки України
www.ukrstat.gov.ua – сайт Держкомстату України
www.bank.gov.ua – сайт Національного банку України
www.nbuv.gov.ua – сайт Національної бібліотеки України ім. Вернадського
www.librari.ukma.kiev.ua – сайт наукової бібліотеки НаУКМА

www.minfin.gov.ua – офіційний сайт Міністерства фінансів України
www.ugmk.info/ – бізнес-портал реального сектору економіки
www.customs.gov.ua – офіційний сайт Державної митної служби України
www.wto.in.ua – *сайт Україна й СОТ*
www.delukr.ec.europa.eu – офіційний сайт Представництва Європейської комісії в Україні
www.wto.org – офіційний сайт СОТ
www.worldbank.org – *офіційний сайт Світового банку*
www.ec.europa.eu – офіційний сайт Європейської комісії
www.ctaeconomic.com – сайт британської аналітичної компанії СТА (Economic&Export Analysts LTD)
www.dt.ua – сайт інформаційно-аналітичної газети «Дзеркало тижня»
www.expert.ua – сайт журналу «Експерт. Україна»
www.finansmag.ru – сайт журналу «Финанси»